DISSERTATIO JURIDICA 3/49

DE

CURATORIBUS BONORUM

Quam

Divinâ Favente Gratiâ

Ex

Conſenſu atq; autoritate Ampliſsimi ac Nobiliſsimi JCTORUM Ordinis in Illuſtriſsimâ ad Albim Academiâ WITTEBERGENSI

PRÆSIDE

Clariſsimo & Conſultiſsimo Viro,

DN. JUSTO BERNHARDO HOÜERN / Herfurtenſe Weſtphalo J. U. D.

Dn. Fautore, Promotore, ac Conterraneo ſuo quovis honoris cultu proſequendo

ad d. VI. IXbris.

In Auditorio JCtorum horis matutinis

Publicè ventilandam exhibet

FRANCISCUS OTTHO Rathers
Mind. Weſtphalus.

WITTEBERGÆ,
Ex officinâ Typograph. MICHAELIS Wendt.
Anno MDCXLVIII.

17.

I. N. D. N. J. C.

DISSERTATIONIS JURIDICÆ

De

CURATORIBUS BONORUM

PRÆLOQUIUM.

QUam utile & neceſſarium fuerit, ſimulac Jure extraordinario omnibus in judicijs *§. fin. J de interd.* uti cœptum in diſtrahendis obæratorum bonis, Curatores, (qui debitore vivo olim Magiſtri bonorũ dicebantur. Ræward. *ad l. 178 ff. de R. J.* Gœddæ. *ad l. 57. ff. de V. S. n. 2. & 3.* Theoph. *§. 1. I. de ſucceſ ſub.*) conſtituere, nemini niſi in jure hoſpiti ignotum eſſe poteſt; quippe quo debitorum famæ, quæ capitali æquiparatur, *arg. l. 8. §. 2. ff quod met. cauſ.* nec minori ſtudio quam vita ipſa nobis cordi eſſe debet, *arg. l. 9. ff. de manum. vind*, & omni commodo pecuniario præferenda. Proverb. 22. *v.* 1. imo gravior amiſſione oculorum *l. 8. C. de Decur.* optimè conſuleretur Dd. *ad d. 1. J. de ſucceſſ ſublat.* Quod licet poſtea *l. 11. C. ex quib. cauſ. infam.* ſit ſublatum, pio nihilominus remedio, ut Curatores, illis tam vendendis quam cuſtodiendis etiamnum præficiantur, ipſorum maximè Creditorum gratia eſt inductum. Hi enim non petito Curatore hereditati jacenti, judicium contra illam cum effectu non intentare, minus ad bonorum executionem, niſi in caſibus celeritatem deſiderantibus, pervenire poſſunt; Cum res hereditariæ non exiſtente herede, nullius in bonis ſint *l. 1. ff. de Rer. Diviſ.* atq; ita una perſona, puta Reus deficiat; Judicium autem ex tribus perſonis conſtare, tralatitium eſt *c. forus X. de V. S. l. 58. ff. de Judic.* Nicol. Vigel. *M Obſ. Cam lib 3 c. 4. reg. 4* Gail. 2. *Obſ 130. n. 2:* ubi refert Angelum hâc ratione plures Proceſſus contra hereditatem jacentem absq; Curatore intentatos deſtruxiſſe: Imò & debitorum non rarè intereſt, ceu eleganter oſtendit Donel. *23. Com. 17.* Humanis enim neceſſitatibus quotidiè emergentibus, quis non utiliſſimum ac neceſſarium videt, ut quod ipſi non præſtare, per alios efficere poſſimus, alijq; aliorum beneficijs atq; auxilio benignè gaudeant & fruantur? Nam, ut inquit

Imp. *J. de his per quos ag. poſſ.* & morbus & ætas & neceſſaria peregrinatio, itemq; aliæ multæ cauſæ ſæpe hominibus impedimento ſunt, quominus ipſi rem ſuam exequi poſſint. De quâ Curatorum materiâ, ſanè, ut dictum, utiliſſima juxta ac frequentiſſimâ, Theſes quasdam examinandas propoſituri, exemplo Glorioſiſſimi noſtri Imp. ex proœm. *de concept. ff.* æterno DEI auxilio implorato, protinus ad definitionem, M. Tullij præcepto *1. offic.* ut ſciatur de quo diſputetur, nos accingimus, & Curatorem Bonorum in ſpecie deſcribimus modo.

THESIS I.

Curator (*a*) bonorum (*b*) is eſt, qui bona aliena (*c*) ad inſtantiam (*d*) Creditorum (*e*) vel ex officio judicis (*f*) mutuâ conſtitutus voluntate, (*g*) adminiſtrat (*h*)

A. (*a*) A Curando ſic dictus Don. *lib. 3. Com. 7.* Et ſumitur hoc vocabulum vel generaliter pro Curatore rerum quarumvis *l. 1. ff. ne quid in loc. ſacr. l. fin. ibiq;* Gothofr. & Dd. *de offi. Præf. urb.* vel ſpecialiter, pro adminiſtratione rerum ejus, qui ipſe ob ætatem, ut Minores *pr. J. de Curat.* vel mentis imbecillitatem, ut furioſi §. *3. J. d. t. & tt. ff. & C. de Curat. Furioſ.* Mente capti *d.* §. *3.* aut corporis vitium, ut muti, ſurdi & perpetuo morbo laborantes §. *4. J. de min.* aliamve ob cauſam rebus ſuis supereſſe non poſſunt vel nolunt, quæ omnia perſequi noſtri non eſt inſtituti; In præſenti de illis præcipuè, qui bonis obæratorum præponuntur dicturi: qui proximè ad naturam Procuratorum accedunt, quorum nomine etiam quominus veniant, hoc ſolùm obſtare dicit Bachov. *ad Treut. Vol. 2. D. 24. th 3 lit. F. in fin.* quod ex ratione juris hi non niſi à Domino conſtituantur. Jique bonorum Curatores varijs de cauſis dari conſueverunt, ceu earum quatuor genera recenſet Donel. *3. Com. 23.* & latè proſequitur Menoch. *A. J. Q. lib. 2. cent. 2. caſ. 150.* quæ omninò quoad diverſos juris effectus diſtinguendæ ſunt, v. g. Ita cura bonorum non ex omnibus cauſis munus publicum eſt, ut neceſſe ſit eam ex omnibus delatam ſubire, quemadmodum in eo qui bonis latitantis datur ex *l. 2. §. quæritur ff. de cur. bon. dand.* apparet, & videri de

B. eo poteſt Donell. *d. l.* (*b*) Ad differentiam ſupra recenſitorum, quorum cura etſi primariò & bona reſpiciat, ſecundariò tamen &

per

per conſequens, perſonas, quibus bona ancillantur, afficit, præcipuè furioſorum & mente captorum *l. 7. ff. de Curat. furioſ.* Dn.
Ludvvell. *diſ. Inſt. 3. th. 9 lit. B.* (c) In proprijs ſiquidem bonis ne- C.
mo conſtituitur Curator arg. *l. 42. §. 3. ff. de Procur.* cum res ſua nemini ſervire dicatur *l. 26. ff. de S. U. P. l. 5. ff. ſi uſusfr. pet.* Poteſt tamen unus Creditorum Curator conſtitui *arg. l. 2. §. 4. ff b. t. l. 7. §. 10. & l. 8. junct. l. ſeq ff. ex quib. cauſ. in poſſ. eat.* qui non tam proprijs, quam Communibus præficitur arg. *l. 9. §. 4. ff. de reb. aut. jud poſſ.* ac per omnia ferè ut ſocius reliquis tenetur, niſi quod levem culpam non præſter Vid: *th. 9. lit. D.* quam tamen à Socio exigi conſtat *§. fin. J de. Societ. l. 72 ff. eod. l. 5. §. 2.* ibique Gothofr. *lit. II. ff. commod.* Quod verò ſub hâc litera , de bonis alienis dictum, id quam maximè de abſentis vel vagabundi Debitoris, qui emanere cœpit, nullo ad negotia relicto Procuratore intelligendum eſt: Si enim eum reliquiſſet donec reverteretur, fruſtra de dando Curatore eſſet actio, quemadmodum in terminis reſpondendo tradidit So-
cin. Jun. *lib. 2. Conſ. 26.* (d) *l. 2. pr. ff. de cur. bon. dand.* cum Judex D.
officium ſuum regulariter non impertiatur, niſi à parte imploratum fuerit *c. bonæ memoriæ X. de poſtul. prælat.* Gail. *1. Obſ. 50. n. 6.* quamvis bonis vendendis privato conſilio Curatorem eligere poſſint *l. ult. ff. b. t.* Qui tamen ſi rem exactius conſideraverimus, reverâ Curator non eſt: Eoque, ut non teneatur ijs à quibus non eſt electus; Ita etiam his res adminiſtrando nihil nocet *d. l. ult. ff. b. t.* Donel. *23. Com. 17.* Eleganter Anton. Fabian. *Juriſpr. 12. princ. 3.* (e)
Omnium vel majoris partis *d. l. 2. ff. de cur. bon. arg. l. 3. ff. quod cu-* E.
juſq. univ. nom. l. 19. ff. ad munic ip. l. nominationum 45. C. de Decur. 10. Quamquam autem majorem partem conſentire ſufficiat, omnes tamen citandi ſunt; quod enim omnes tangit, ab omnibus debet adprobari *l. fin. C. de auth. præſt.* Qui ſi emaneant, nihilominus præſentes actum perficere poſſe ex Bartolo tradit. Weſ. *n. ff. quod*
cujuſq. univ. n. 4. per *Auth. ſi omnes C. ſi minor. ſe hered abſtin.* (f) F.
Si videlicet convenire non poſſint , aut nemo id onus ſubire velit, & judici notum ſit bona diſſipari *l. 2. pr. ff. d. t.* ibique Weſ. *n. 3.* Poſtulante enim Publicâ utilitate, ex communi Dd. ſententia, Judex etiam parte non petente, officium ſuum interponit & curato-

 rem

rem ex officio nobili conſtituere poteſt *l. 2 § 3. ff. eod.* Quis vero judex Competens, tradit Don. *3. Com. 25. & 2. Comm.* [illegible] *Hug.* (g) Invitus enim Curator niſi urgente neceſſitate non conſtituitur
G. *d. l. 2 § 3. ff. de cur. bon. dand.* Eſt enim hoc munus perſonale *L.* [illegible] *§. ult. de muner.* non tamen ſimpliciter, quale publicum, quod detrectare non licet. (h) text. eſt *l. 2 & ibid.* Bart. [illegible]
H. Quia in deſcriptione exempla [illegible] *l. 1 ff. de Procur.* [illegible] Geſtor ſive Adminiſtrator, [illegible] *§. 1. C. de appel.*) ſive Cacophoniæ evitandæ gratiâ, omiſimus

II.

Diviſio Curatorum deſumitur ferè ex modo Conventionis (a) quo alius Generalis vel Specialis. (b) Judicialis vel Extrajudicialis eſt. (c)

(a) Siquidem pactum hoc ita ſervandum, ac ſi naturalis ſit con-
A. tractus arg. *§ 3. J. de locat. L. 2. pr. C. de Jur. Emphyt.* cum hic ex Conventione legem & formam capiat arg. *l. 1 § 6. ff. depoſ. l. 52. ff. de V. Obl. l. 23. l. 34. ff. de R. J. l. 48. ff. de pact. & nihil* magis congruum ſit fidei humanæ, quam ea quæ placuerunt cuſtodiri *L. 1. ff. de pact. l. 20.*
B. *C. de Tranſ.* (b) Ille & univerſalis vel cum liberâ adminiſtrandi poteſtate, ut Procurator, vocari poteſt *l. 58 ff. de Procur.* qui majorem ac liberiorem tractandæ rei poteſtatem habet, & cui omnium bonorum adminiſtratio conceſſa, qualis eſſe putatur à Prætore conſtitutus, qui plus juris habet, videlicet jus exercendi actiones *Vid. ib. 8.* Ber[illegible]ov. *ad Tr. Sel. 2. diſ. 24. th. 3 lit. F.* Quamvis quoad plenam rerum adminiſtrationem, inter hos & Curatores furioſorum, pupillorum &c. maxima ſit differentia *l. inter 48 ibiq.* Gothofr. *ff. de admin. & per. tut.* Hic, (Specialis) qui certæ alicui rei, ut ſi latè ſit diffuſum Patrimonium, præficitur arg. *L. 14 §. fin. ff. de tutel. l. 27 ff. de tut. aut cur. dat. ab his &c.* (c) Is verum ut lites ſuſcipiat & in judi-
C. cio proſequatur, qui Curator ad litem dicitur. Hic verò ut Extrajudicialia & bona privatorum adminiſtret. Et hi multorum generum ſunt: Eſt enim alius ut ſolvat Creditoribus *l. fin. ff. de Cur. bon. dand.* alius bonis præſentis *l. fin. §. 1 C. de bon. qual.* Nov. 7 [illegible] alius bonis defunctorum jacentiq; hereditati *L. 1. ff. de Cur. bon. dand.*

l. 8.

l. 8. ff. ex quib. cauſ. in poſſ. alius abſentium *l. 6. ff. d. t.* alius debitorum ſolvere nolentium ſive fraudulenter latitantium (qui vulgo falliti & bancarotti, ſive Bancæruptores, Gallicè Banquerouriers, Germanicè Banckherottirer quaſi banco ſeu bancoæruptirer Vid Beſold. *Theſaur. pract. lit. B. b. voc.* dicuntur) gloſſ. in *d. l. 2. de Cur. bon. dand.* ubi diſtinguit inter latitantem & abſentem, ut illius bona absque Curatore diſtrahi poſsint; hujus vero Curator dandus ſit. Forſter. *Proceſ. Judic. Cam. tit. 28. §. 2.* Gail. *2. Obſ. 130. n. 12.* Rosbach. *proc. Jud. Civ. tit. 16. n 2.*

III.

Sequuntur perſonæ, quæ Curatores conſtituere vel conſtitui poſſunt. Videamus quænam prohibeantur, quibus cognitis quænam admittantur intelligemus. (*a*) Prohibentur autem omnes, quæ conſentire non poſſunt. (*b*) Sed & illæ quæ quidem conſentire, tamen vel ratione ætatis (*c*) vel etiam ob qualitatem extrinſecam adhærentem (*d*) rectè recuſantur.

(*a*) Contrariorum enim eadem eſt diſciplina Dd. *ad pr. Inſt. de his qui ſunt ſui vel al. jur.* (*b*) Conſenſus ſiquidem in omnibus A.
contractibus eſſentialis eſt. *l. 1. § 3. ff. de pact.* Unde furioſos, infantes & ſimiles ut ab omni, ita ab hoc contractu prohiberi & contra mutos ac ſurdos, quatenus conſenſum præſtare nutu vel ſcripturâ poſſunt *l. 52. §. 1. ff. de O. & A. l. 93. §. 1. ff. de adqur. vel amit. hered.* admitti conſectarium eſt. (*c*) ut minor viginti quinq; annis, Gloſſ. *l. 2. in verb.* Curatorem *ff de cur bon. dand.* Abſurdum enim eſſet illos alienis curandis adhiberi, qui de ſuâ quidem ob ætatem poſſunt §. *item 13. J. de excuſ. tut. l. ult. C. de legit. tut*, quam ob cauſam & ipſi curatore indigent *l. 1. ff. de minor.* (*d*) ut ſunt ſervus & deportatus, miles, Clericus, fœmina, Criminis reus &c. Servi enim Jure Civili pro nullis *l. quod attinet ff de R. J.* Deportati pro mortuis habentur *l. 1 §. pen. ff. de bon. poſſ. contr. tab.* Milites ob publicam utilitatem à ſignis recedere non debent. Gloſſ. *l. pen. ff ex quib. cauſ. maj.* Clerici, cum milites ſint Chriſti, deſinunt eſſe milites ſeculi *c. placuit 3. cauſ. 21. q. 3.* Fœminæ etiam non tam ob Sc. Vellejanum quam quod hoc virile ſit officium *l. 2 ff. de*

B.

C

D.

R. I.

R. J. Criminis rei verò, ob læſionem ex[illegible] debent [illegible] Curatores omni ſuſpicione carere. Menoch. *de A. J. Q.* [illegible] *2* [illegible] *3. caſ. 150. n. 24.*) licitè repelluntur. Quod verum, [illegible] fuerint tempore Conſtitutionis, ſecus ſi poſtea ſupervenerint [illegible], quia actus [illegible] per exceptionem ex poſt impediri [illegible]. Vant. *de null.* [illegible] *x. nbab. ſeu d. ſ. mandat p. m. 399 n. 136.*

IV.

Materia ſunt res omnes ſub cuſtodiam & curam cadentes, tam mobiles quam ſoli (*a*) exceptis iis quæ privatorum commercio exemptæ ſunt (*b*)

(*a*) Hoc eſt immobilis. Rei appellatio latiſſima eſt *l. 23. ff. de*
A. *V. S.* adeo ut vulgo hoc vocabulum tranſcendens appelletur. Quid enim in hâc univerſâ naturâ reperitur quod res non ſit? Gothofr. ad *l. 1. §. 1. lit. A. ff. de Reb. Cred.* Nos illud excluſis perſonis tam ad corporalia quam incorporalia hoc loco extendimus, arg. *pr. J. de*
B. *reb. corp. & incorp.* (*b*) Eximuntur autem quædam naturâ, quædam Jure *l. 34. §. 1. ff. de contrah. empt.* Naturâ eximuntur res, quæ neque ſunt, neque futuræ ſperantur *§. 1 J. de inut. ſtipul. l. 35. ff. de V. O. l. 1. ff. de O. & A. l. 61. ff. de contrah. empt.* Jure commercio exemptæ ſunt res Sacræ, religioſæ & Sanctæ §. 4. *& ſeqq. J. de rer. Diviſ.* Vid. Goed. *ad l. 23 ff. de V. S.*

V.

Forma ſive modus conſtituendi hunc Curatorem in his præcipuè conſiſtit, ut Judex citet omnes Creditores & quorum intereſt (*a*) Deinde, ut de jure, propter quod petitur certior redditus (*b*) à Curatore conſtituendo juratoriam cautionem exigat (*c*) illumque in quaſi poſſeſſionem bonorum mittat. (*d*)

A. (*a*) In omnibus ſiquidem actibus, quæ cauſæ cognitionem deſiderant, quæq; in præjudicium partis adverſæ, cujus intereſt, [illegible], citatio requiritur *l. 47. ff. de re judic. l. 39. ff. de adopt.* Ideoque ſi petatur hereditati jacenti (Dicitur autem hereditas jacens quando

ſpes

ſpes adhuc ſuperest hereditatem adiri poſſe, alias vacans vocatur, q æ [illegible] ex L. Juliâ Caduciariâ pertinet *l. 96. §. 1. de leg. 1.* Gail. *2 obſ. 130. pr.*) citandi ſunt omnes, quos prima ſucceſſionis cauſa ex teſtamento, vel ab inteſtato contingit, addito competente termino ad adeundam vel repudiandam illam *l. 1. cum ſeq. ff. de Jur. delib.* quo effluxo, ſi nullus appareat, fit immiſſio ex primo decreto & Curator con[illegible]tuitur, ut interim Creditores cuſtodiam habeant, qui ſi omninò contumaciter emanere pergant citati, ſecundo Decreto poſſideri bona & venire jubet Prætor, Gail. *2. Obſ. 130. n. 3.* Rosb. *proc. Jur. Civ. tit. 16, n. 5.* Jus autem Saxonicum ſpeciem miſſionis ex primo Decreto ob contumaciam Rei fugientis Judicium, in actionibus, ſivè perſonalibus, ſive rei perſecutorijs non agnoſcit, ſed ſimpliciter contumacem, tanquam convictum & confeſſum usque ad legitima impedimenta, biß auff Ehehafft condemnat, Coler. *Proces. execut. p. 1. c. 2. n. 14. cum ſeq.* idq; ob text. Landtr. *lib. 3. art. 39. verſ.* alſo thut. Quod confirmavit Nova Ord. Jud. Sereniſsimi Electoris noſtri Joh. Georgij *tit. 10.* Wie wieder die auſſenbleibenden Parteyen procedirt werden ſoll. Berlich *lib. 1. concluſ. pract. 17. n. 47. & ſeqq.* (*b*) Juſta enim cauſa ſubeſſe debet petendi Curatorem, videlicet quando bona diſsipantur (quod ipſum ab aſſerente probari debet Angel. *Conſil. 193. Col. 1. in fin. per l. 4. C. de poſt. rev.* vel Creditores urgent, & ſibi ſatisfieri petunt, vel alia deniq; exiſtat neceſsitas, Menoch. *A. J. Q. lib. 2 cent. 2. caſ. 150. n. 15.* Vant. *de nullit. ſent. ex inhab. n. 147.* (*c*) Regulariter quidem Curator ejusmodi antequam adminiſtrationem ſuſcipiat, ſatisdare debet *l. cum cognatos 3. C. de poſt rev.* idq; ad exemplum reliquorum Curatorum *l. 7. §. 1. & 2. l bonorum 8. ff. de Cur. furioſ.* Menoch. *A. J. Q. caſ. 150. n. 26.* Id tamen ſecus ſe habet, ſi ex inquiſitione detur, arg. *d. l 8. ff. de cur. fur.* Et quam maximè fallit in noſtro Curatore latitantis debitoris bonis dato: Nam hic cum niſi Volens Curator fiat *l. 2. §. quæritur ff. h. t.* non poteſt invitus Satisdatione onerari: Alioquin hâc exactâ, dicturus ſit, ſe Curatorem eſſe nolle, quod ipſi conceditur, ceu inquit Donel. 3. *Com. 23.* Juratoria autem hæc cautio exigitur tempore interpoſiti Decreti *Auth. quod nunc generale. C. de Curat furioſ.* Jurare autem debet, ſe nimirum utilia facere, & inutilia præter-

B.

C.

mittere, ac tanquam res proprias gubernare velle, *l.* [illegible] *C.* [illegible] *ad.* qui textus etſi de Curatore [illegible] loquatur, attamen ad quoſcunque alios Curatores pertinet atque extenditur [illegible]

D. Menoch. *d. caſ. 150. n. 2* [illegible]. Q. [illegible] An [illegible] nem Juriſdictionis vel Imperij [illegible] ? Q. [illegible] in qua [illegible] ſibi contrariantur DD. [illegible] Nos communiſſimæ [illegible], qui mixti Imperij [illegible] ſtatuunt, [illegible] quod [illegible] adjicimus, moti *l. 3. ff. de Juriſdict.* Gœhaul [illegible] Vaud. *2. var. quæſt. 33.*

VI.

Antequam autem ita conſtitutus adminiſtret, bona deſcribere (*a*) & copiam Creditoribus, quando fuerit petitum, exhibere debet (*b*)

A. (*a*) Franc. [illegible] de Eſcobar. *tract. de* [illegible] *admin. c.* [illegible] *n. 24. & 25.* Q. Annon hic Curator Inventarium ſolenne conficere teneatur, ut præjuro [illegible] contra illum [illegible] ? Id quidem exiſtimant Menoch. *A. I. Q. d. caſ. 150. n. 26.* Gal. *l. 2. Obſ. 130. n. 5.* Contrarium tamen propugnat Eſcobar. *d. tract. n. 25 & ſeqq.* Quamvis enim confectio inventarij legitimæ adminiſtrationis [illegible] continuatur Gloſſ. *l. 2. ff. ad Sc. Tertull.* & tutores atque alij publicam quodammodo adminiſtrationem habentes, Inventarium ſolenne conficere teneantur *l. 7. ff. de adm. & per. tut. l. 24. C. eod. l. fin. § 1. C. arbitr. tut.* Policey Ord. *de Anno 1577. tit. 32.* Von Pupillen §. Item daß er nach befohlner &c. Attamen [illegible] Curatoribus & alijs privatim adminiſtrantibus, ſi ſaltem ſimpliciter bonorum deſcriptionem confecerint ſufficere, non [illegible] exiſtimat præd. Eſcob. *loc. alleg.* & Molin. *de* [illegible] *lib. 10. c.* [illegible] *n. 9.* Quibus & nos, maximè ſi bona [illegible] quæ facile

B. latere non poſſunt, conſiſtant, ſubſcribimus, niſi tale [illegible] apertè in dolo verſatum fuiſſe conſtiterit. arg. *l. 4. C. de in* [illegible] *Jur.* (*b*) Sumptibus [illegible] illorum. Qui enim aliquid fieri deſiderat, ejus ſumptibus regulariter fieri debet *l. 4. in fin. ff. de edend. l. ult. C. de fid. Inſtr.*

VII. Qui-

VII.

Quibus requiſitis præcedentibus ad, officium ejus pertinet, ut bona ſuæ fidei commiſſa, prout poteſt, licet & par eſt, defendat, tueatur, adminiſtret (*a*) impenſas neceſſarias in bona conferat (*b*) de adminiſtratione librum rationum conficiat (*c*) Et denique ea omnia præſtet, quæ vel pacto illorum adjecto, vel judicis ſententiâ continentur. (*d*)

(*a*) Gloſſ. *l. 1. & ibi* Bart. *ff. de Cur. bon. dand.* Quod autem per ipſum non ſtat, quominus fiat, ipſi non eſt imputandum, ſed perinde haberi debet, ac ſi effectum eſſet. Nec enim de caſu fortuito, ſive vi majori accidentibus, quæ regulariter à nullo præſtantur, (cum cuivis etiam diligentiſſimo eveniant,) tenetur §. *2. Inſt. quib. mod. re contr. obl. l. 6. C. de pign. act.* Gail. *2. Obſ. 21. n. 2.* Inter quos recenſentur mortes animalium, fugæ ſervorum, rapinæ, tumultus, incendia, aquarum magnitudines, impetus prædonum &c. *l. contractus 23. in fin. ff de R. I.* Dn. Carpzov. *J. F. S. p. 2 C. 26. d. 15. n. 3.* A.
(*b*) Quæ impune omitti non poſſunt, adeò ut Judex Curatorem in id quantum interfuerit eas impenſas factas eſſe, condemnare poſſit arg. *l. 9. §. 6 ff de reb. aut jud poſſ. l. 4 ff de imp. in res Dot fact.* Vocantur alias impendia *l. 28 §. 2. ff. comm. od. l. 15. ff. de impenſ. in reſ. dot.* reputationes *l. 2. ff. ubi pup. educ.* erogationes *l. liberto 31. §. 4 ff. de neg. geſt. l. fin. ff. de pet. her. l. 3. § 1. ff. de impenſ.* meliorationes *l. fin. C. de neg geſt, l. 2. C. de jur, Emph.* Sunt autem Impenſæ vel neceſſariæ, utiles, & voluptuariæ *l. Impenſa 79. ff. de V. S. l. 1. l. 5. l. 7 l. 9. l. 14. ff. de impenſ. de quib.* Vid. Gœd. *ad d. l. 79. ff. de V. S.* ubi rectè has ſpecies ab uſu & fine dependere aſſerit, ita ut hâc vel illâ circumſtantiâ accedente una ſpecies in alterius ſedem tranſire, ejusque naturam induere poſſit. B.
(*c*) Gloſſ. *l. 2. § ult ff. de cur bon. dand.* Eſt enim de ſubſtantia actus adminiſtratorij *l. 1. § 3. ff de tut. & rat. diſtr.* De qua quæritur quid ſit? Ulp. *l. 6. § 3 ff. de Edend.* rationem ultro citroque dandi, accipiendi, credendi, obligandi, ſolvendique negotiationem eſſe definit. Bald. *rubr. C. de fid. inſtr. n. 31.* dati & accepti commemorationem. Quâ C.

vero

verò formâ confectus eſſe debet liber rationum, [illegible] bearur? Formam ejus ſingularem tradit [illegible] *Conſil.* [illegible] *5. 6. n. 17.* Menoch. verò *A. J.* [illegible] *caſ.* [illegible] *209.* [illegible] *de prob. Con. 253 n.* [illegible] hoc [illegible] arbitrio [illegible] voluerunt; pro quibus & nos facimus, modo ut [illegible] obſervet Curator, & ita componat, ut ex illo [illegible] an improbe ſint relatæ, [illegible] compoſitiones rectè explorantur, cum acceptum bene [illegible] & expenſum ſimiliter probè eſt expenſum *l. 82. ff. de cond. & demonſtr.* Debent enim quæ receperunt ſcribere nomen [illegible] quo, quave de cauſa *l. 5. C. de ex* [illegible] *tribut.* cui dederint, *l. 4 C.* [illegible] *ſuſpect.* Item [illegible] & Conſulem ſive annum, quoniam accepta & [illegible] apparere [illegible] ſunt *l. 1 §* [illegible] *6 § 6 ff. de Edend.* Non tamen [illegible] dici, quominus tali libro credatur (dummodo ex [illegible] cauſis [illegible] tiones ex tali libro rectè conferri poſſint, neque ex [illegible] omiſſi [illegible] liqua emerſerit ambiguitas ſive incertitudo) concludunt Mascard. *de prob. vol. 2. concl. 976. n. 11.* Sichard. *ad l. 3. C. de reb. Cre.* [illegible] *6.* Modicus namque defectus non vitiat rationem Muon. de E[illegible]r. *tract. de ra. iocin.* [illegible] *10. n. 55.* quod rationis receptio ſcrupuloſa eſſe non debeat. Menoch *d. caſ. 209. n. 34.* Covarruv. *pract. quæſt. c. 20. n. 2. in fin.* Adminiſtratores igitur omnia ſingulariter explicitè & particulariter in libris ſuis deſcribentes, ſuam diligentiam & bonam fidem demonſtrant. Eſcob. *d. tr. c. 10. n. 47.* Maſcard. *vol. 2 Concl. 975. n. 7*

D. (*d*) n[illegible] facti naturâ vel Jure impoſſibile, quorum nulla obligatio. *l. impoſſibilium. ff. de R. J.*

VIII.

Diximus de Officio Curatoris Bonorum; nunc de ejus poteſtate, quousque ſeſe illa extendat haud incommodè quæritur [illegible] præcipue illam in Conſervatione bonorum conſiſtere dicimus.

L. 8 ff. ex quib. cau. [illegible] *eat* Menoch *A. J.* [illegible] *370. n. 28.* Præterea competunt illi actiones [illegible] ut [illegible], quibus rem defendat, ut pro ejus defenſione convenire & conveniri poſſit.

poſsit. Sichard. *ad l.unic.C.de probib.ſeq.pec n.17. & ſeqq.* quas tamen actiones ad utiles ſaltem reſtringimus. *l.2.§.1.bic.* Nemo enim actiones directas habere poteſt quæ alteri prius quæſitæ, cum eæ â perſonâ ſeparari nequeant *l.55.ff. de procur. l.60 ff ad Trebell.* Anton. Fabian. *Jurispr. 12. princ. 3.* Hillig. ad Don. *23. Com. 16. lit. D.* Unde exigere & debita perſolvere, res tempore perituras alienare, imo & non perituras ſi grave æs alienum vel alia urgeat neceſſitas, poteſt *l.48 ff. de adm. tut. l.23.* Ibiq; Goth. *lit. P. ff de bered inſt.* Donel *d. l. in fin.* Menoch. *caſ. 150. n. 30.* Quæritur an & donare queat? Quod regulariter, niſi in utilitatem rei, cui præpoſitus eſt, negamus. Cum vulgare ſit juris axioma, quod tutor vel adminiſtrator donationem vel liberalitatem, de rebus ſui principalis exercere non valeat *l. ult. ff. de curat furioſ. l.22. l.46. §.7. ff. de admin. & peric. tut.* Ratio eſt, quod donare ſit perdere *l. 7. ibiq;* Gothofr. *ff. de donat.* Quod tamen ita limitant Dd. Niſi (*) modicè ſit datum *arg. c. caterum X. de donat.* Cui enim libera conceditur, cenſetur permiſſa donatio quæ fieri conſuevit. Garz. *de expenſ. c 20. n. 9.* quod an factum ſit vel non, ex negotij geſti qualitate, peragendi difficultate & donantis fidelitate dijudicandum cenſemus. Multa namque prudenti ex cauſa, negotiatione, & donorum largitione brevi temporis compendio, & absque multo pecuniarum diſpendio peraguntur, quæ alias etiam ſuperabundante juſtitiâ difficillimum exitum ſentiunt, inquit Eſcobar. *d. tract. c. 25. n 9. in fin.* (2) Niſi in remunerationem ſerviciorum præſtitorum ſit donatum, quod exemplo tutorum facere poteſt *d. l. 12. §. 3 ff. de admin. tut. l. 4. ff. ubi pup. educ.* Ratio; quia Donatio remuneratoria non eſt ſimplex donatio, ſed potius debiti ſolutio. Garz. *d. tr. de donat. remun. n. 23. n. 24.*

IX.

De Curatoris bonorum Conſtitutione hactenus; reſtat, ut quibus modis ejus cura finiatur, paucis agamus. Finitur autem contraria partium voluntate (*a*) morte Curatoris (*b*) finito negotio ſive tempore, ad quod præpoſitus fuit (*c*) interitu rei (*d*) ſuſpecti poſtulatione (*e*) & alijs modis. (*f*)

(*a*) *l. 35.*

(a) *l. 35 ff. de R. J.* C[illegible] & revocare *l. 4 ff. de re jud.* [illegible] & renu[illegible] *pen. C. de pact.* [illegible] tegrâ, [illegible] e cum non [illegible] *l. [illegible] ff. mand.* [illegible] *eod.* [illegible] *ff. mand.* [illegible] v[illegible] durat [illegible] *ff. de Procur.* [illegible] mu[illegible] [illegible] [illegible] ſi[illegible] v[illegible] [illegible] d[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ex[illegible] *ff.* [illegible] *de procur. l. 6.* T[illegible] contr[illegible] [illegible], [illegible] a[illegible] Cu[illegible] ac q[illegible] ſingulariter & in ſpecie conſtitutus e[illegible] Nam poſt[illegible]rem dando, priorem agere pro[illegible] b[illegible] videntur. *l. 31 § ult. ff. de Procur. c. non injuſte. 14. extr. eod.* U[illegible] [illegible] alterius excluſio. *l. 12 ff. de judic.* Q. An Creditores Cur[illegible]tem [illegible] vi militari de poſſeſſione vel quaſi d[illegible]e poſſint? Ab[illegible] c[illegible]m naturali rationi contrarium, ut quis ſibi ipſi per vim jus dicat, *arg. l. 176 ff. de R. J.* imò periculoſum ac peſſimi exempli *l. un. C. ne quis in ſua cauſ.* adeo, ut, ſi hoc attentaver[illegible], pœnæ *l. 7. C. und. vi.* ſubjaceant. Quam pœnam etiam hodiè ad[illegible]c uſu re[illegible] cum M[illegible] *rem. recup. poſſ. 9 n. 8.* & ſtat[illegible] explica[illegible], Treut. *Vol. 1. D. 25. th.* [illegible] *lit. C.* [illegible] *Bachov.* cum tanta furioris audacia impun[illegible]a eſſe non debeat, *d. l. 7. C. und. vi.* [illegible] *Inſt. de vi bon. rapt.* H[illegible]g. ad Don. [illegible] *comm. 30. lit. B.* & nov[illegible]e Dn. Ludw[illegible] *D. Inſt.* [illegible] *lib. 4 [illegible] lit. A.* [illegible]ent C[illegible] *Var.* [illegible]

7. Quid[illegible] quod eo c[illegible]ato, omnia, [illegible] poſſeſſione [illegible] eſt, etiamſi n[illegible] omninò [illegible] in re [illegible] habeat, ſint reſtituenda. [illegible] *C.* [illegible] *Jul. de vi publ.* Eum namq. favorem jura poſſ[illegible]ioni, o[illegible] publicum indulſerunt bonum, ut neminem, quicu[illegible]que [illegible] [illegible]

ille ſit, absque judiciali cognitione, poſſeſsionis jure, privari velint, ut præter alios notat Sichard. *ad l. 6. C. de Serv. fugit. n. 6.* Menoch. *rem recup poſſ. 1. n. 329* Gail *2. Obſ. 76.* Covarr. *in c. 23. n. 3.* Scurf. *Cent. 2. Conſ. 58. n. 2. & Cent. 3. conſ. 6. n. 7.* ubi ait, ne judicis quidem eam eſſe poteſtatem ut ſine ſufficienti cauſæ cognitione, quempiam poſſeſſione privare poſſit, quod & ad Principem rectè accommodat Weſenb. *Conſ. 48. n. 53. & ſeq.* cum absq; urgente neceſſitate, nemini jus ſuum auferre poſſit, Dn. Ludwelh. *ex Treut D. ad Inſt. 1. th. 13. lit. D. in fin.* (b) Quâ voluntas hominis regulariter finitur, quâq; quis velle deſinit, *l. 4. ff. locat.* Electa enim videtur induſtria, quæ perſonæ cohæret, *l. un. §. 9. C. de Caduc. toll.* Licet jus & obligatio aliquando duret utilitatis causâ, *l. 41. ff. de reb. cred.* ut nimirum inchoata à defuncto, heres ejus explicet. (c) Quando videlicet ſub conditione aliqua eſt datus, quâ exiſtente, & ejus adminiſtratio expiret, neceſſe eſt. Donell *3 Comm. 23. circ. fin.* (d) Sine dolo ejus, vel etiam, uti vult gloſſ. latâ culpâ quæ duo hic regulariter præſtat, *l. 8 §. 3. ibiq; Gloſſ l 9 §. 5. ff de reb. aut jud. poſſ. arg. l. quod Nerva 32. §. depoſ. l. 1. §. 1. ff. ſi menſ. falſ. mod. dix.* Cum enim jus ſit in re, quâ ſublatâ, & ipſam rei curam tolli, conſequitur: quia non Entis, nullæ ſunt qualitates, vel affectiones. Extingui autem poteſt incendio, chasmate aut terræmotu, *l. ex conducto 15. § 2 ff. locat.* Inundatione, *l. 30. §. 3. l. 21. §. 1. ff. de acquir. poſſ.* calamitate belli, *l. 12. §. fin. ff. de reb. aut. jud. poſſ.* (e) Ob dolum ſc. vel latam culpam, & ita remotus, ob dolum quidem fit infamis, ob culpam non æquè: Et ea ſententia non modo communis ac humanior, ſed & ipſi juri conformior eſt: Idque ob elegantiſſimos atque clariſſimos textus *in l. 3 § fin. & l. 4. ff. de ſuſp. tutor. l fin. verb. non etiam. C. eod. l. 2. C. de tut. vel cur qui ſatis non ded* & Veterum autoritates Angel. *de Aret. in §. 6 Inſt. de ſuſp. tut. n. 7.* Weſenb. *d. §. 6. & π. ff. de ſuſpect. tut. n. fin.* Gail. *2 Obſ. 110. n. 2.* Licet contrarium acriter defendant Bach. *ad d. §. ſuſpectus. Inſt. d. ſuſp. tut. & ad π. Weſ. ff. de his qui not. infam. n. 4.* Tim. Fab. *in anim. D. 11. th. 8.* Noviſſimè Sutholt. *Differt. 3. aphor. fin.* ibique Seb. Beer *in Vindic.* quibus in conflictu reſpondebimus. Cæterum, leviores ob cauſas tanquam ſuſpectus removendus minimè eſt, ſed adjunctus dandus. *l. ſi tutor 22. ubi Bart. ff. de ſuſpect.*

B.

C.

D.

E.

ſpect. tut. l. impuberi ff. de tut. & ur. dat. [illegible] *Menoch.* [illegible] *345. n. 4.* Q. An [illegible] melius fructus agri vendat [illegible] ravit, propterea in dolo, vel [illegible] Quia incertum eſt fructuum pretium, quod [illegible] & temporum [illegible] tate mutatur, *l. 11. C. de uſur.* [illegible] bus malis, in [illegible]

F. per [illegible] poſitionem [illegible] am amiſsione [illegible] *Vid.* [illegible] *3. Comm.* [illegible]

X.

[illegible] ex hac contractu [illegible] directa, & contraria. (*a*) Quarum utraque ex jure civili deſcendit, & ad heredes tranſit. (*b*) Directa competit Creditoribus (*c*) ad rei reſtitutionem, (*d*) & reddendam adminiſtrationis rationem. (*e*) Contraria vero datur Curatori, ad repetendas impenſas de ſuo in bona collatas, (*f*) unà cum uſuris. (*g*)

A. (*a*) Quia hic contractus regulariter ſolius præponentis gratiâ initur. Ad dijudicandum verò cui directa, vel contraria competat actio, [illegible] regula eſt: Quotieſcunque par eſt utriusque contrahentis in obligatione conditio, toties utrinque æqualis naſcitur actio, quando verò alterutrius potior eſt cauſa, (ut hic) in quem præcipuus contractus finis reſpicit, & ad quem maxime totum negotium refertur, huic tanquam principali, præcipua & directa datur actio, alteri contraria, ceu elegantiſſimè tradit W[illegible] *n. ff. de pign. act. n. 9. circa fin.* (*b*) *l. 9. §. 7. ff. de reb. auct. jud. poſſid.*

B. Eſt enim rei perſecutoria, Ergo ad heredes tranſitoria, *§.* [illegible] *de action.* [illegible] *Inſt. de perp. & temp. act. l. 3. § fin. l. pen. ff. de contr.*

C. *& ut. l. act. tut. arg. l. 5. l. 12. §. 2. l. 25. ff. depoſ. l. 8. C. eod.* (*c*) Vel

D. [illegible] præponentibus, & quorum intereſt. (*d*) Unà cum [illegible] acceſſorijs, & quicquid ex re fructus [illegible] que ad eum [illegible] quocunq;

cunq; tempore obvenit, *arg. l. 5. §. 9. ff. commod.* Et ſi quid dolo, vel latâ culpâ commiſſum, reſarciat, *l. 9. ff. de reb. aut. jud. poſſ.* (e) E.
Omnes enim aliena negotia gerentes, non ſolum humano, verùm etiam divino jure adminiſtrationis ſuæ rationem reddere coguntur, Luc. 16. Menoch. *lib 2. de A. I. Q. caſ. 209. n. 1.* Quo pacto autem reddi debeant, judicis arbitrio relinquimus cum Menoch. *d. loc. n. 12.* Quædam tamen obſervatu digna recenſet JC. *l. cum ſervus 82 ff. de cond. & demonſtr.* (1) Ut exhibeat rationes legendas in ſuis Codicibus, non autem in ſolidе, h. e inexplicate, inexploratè atque confuse. (2) Ut data cum acceptis computentur. Ex datis enim & acceptis quid actum fuerit, apparet. (3) Ut reliquum ſolvat, cum rationes reddere nihil aliud ſit, quàm reſiduum ſolvere, *d. l. 32. l. 8. §. 5. ff. de liber. leg.* Q. Quo tempore reddi debeant? Diſting. inter illos, qui cum temporis præfinitione, & qui ſine illâ ſunt conſtituti. De illis res eſt expedita: Hi verò quandocunque judici videbitur ad petitionem partium reddunt, idque finito quoque anno, ſive in calce adminiſtrationis, Eſcobar. *d. tr. de ratiocin adm. c. 6. 85.* De rationibus privatorum, an illis plena, vel ſemiplena fides ſit adhibenda, gravis eſt inter Dd. controverſia: Quibusdam illis plenam eſſe adhibendam fidem contendentibus, motis *l. 9 §. 2. ff. Edend.* ideóq; ad rationes mercatorum, campſorum & aliorum extendentibus, quos rectè reprehendit Sichard. *ad l. 3. C. de reb. cred.* cum diſpar illorum ratio; quia nummulariorum, de quibus *d. l. 9* loquitur, publicum erat officium ac juratum, *l. 10. §. 1. ff. Edend.* ut hodiè theſaurariorum civitatum, & cambium publicum, Wechſel/exercentium: quod ſecus in mercatoribus & alijs privatis ſuâ voluntate & ſine juramento negotiantibus, niſi conſvetudine vel ſtatutis municipalibus ut illis, maximè qui bonæ famæ, credatur, ſit obtentum Sichard. *ad l. 7. C. de probat.* Nos, hoc in caſu ſpectandum putamus, quid veriſimile, quæ perſona ſcribentis, quanta ſumma, ut ex illis plenè, vel ſemiplenè, vel nihil probatum ſit, exiſtimari poſſit. Unde & hodiè, quoties controverſia ex illis oritur, quidam à partibus eligi (vulgo Commiſſarij dicti) vel à judice deputari conſuevêre, ut illas perluſtrent, calculum ſubducant, & quæcunq; in illis deſiderari videntur, exponant, idque arbitrio boni viri. Arbitrium enim ni-

C hil

hil aliud ſignificat, quàm judicium æquo & bono co[illegible], quale à viro bono exſpectari proferrique oportet, *l. 22. [illegible] de* [illegible] *l. 7 ff. de contrab. emt. l. 1. de leg. 2. l. 30. ff. de oper.* [illegible] Non [illegible] curioſi in illis *l. 19. & ibi* Bart. *n. 5. & 7. ff. de novat.* [illegible] do[illegible], vel per gratiam, in computatione, & aliis ibi con[illegible], verſa[illegible], vel ſcrupuloſè inquirere debent, *l. 6. ff. de jur. &* [illegible] cum nemo alterius lucro ſit prægravandus, *l. non debet. de R.* [illegible] *in 6.* nec [illegible] per alterum iniqua conditio inferenda *l. 75. ff.* [illegible] Quod ſi ſa-ctum conſtiterit, adverſus illos actio ad intereſſe com[illegible] *l. fin. ff. ſi menſ. falſ. mod. d[illegible].* & rationes denuò retra[illegible]dæ & c[illegible]andæ officio judicis, Eſcobar. *d. tr. c. 41. n. 30.* Quamvis enim hic Curator probare debeat, omnia libri rationum capita eſſe vera, *l. 111. ff. de cond. & demonſtr.* attamen illa probatio [illegible] poterit per privata ſyngrapha, nec ſemper authentica Inſtrumenta, aut [illegible] omni exceptione majores, expoſcit: imò admittuntur probationes per conjecturas, arbitrio judicis æſtimandas. In minutis nam[illegible] & probatu difficilibus ſtandum eſt ejus juramento, abſque alia probatione, Eſcob. *d. tr. c. 10. n. 58. & ſeq.* Q. An & domeſtici ad ejus probationem admittantur? Aff. Quamvis enim non ſint idonei teſtes, quos actor de domo producit, in illis tamen quæ domi geruntur, & veriſimilius ab his ſciuntur, (quia res domi geſta per extraneos facilè doceri non poteſt, *c. ſuper. prudentum 13. q. 2.*) rectè
F. domeſticis locus eſt, *c. veniens X. de teſtib.* (f) *l. 9. ff. de reb. aut. jud. poſſid.* Nam hoc naturâ æquum eſt, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiorem, *l. 14. ff. de condict. indeb. l. 206. ff. de R. J.* cum nemini officium ſuum debeat eſſe damnoſum, *l. 7. ff. quemadm. teſt. aper.* & regula in jure notiſſima, quod, ubi quis pro rerum acquiſitione & adminiſtratione expendit, talis expenſa omnino ſit ei in calculo recipienda: nullus enim eſt caſus, qui hoc ded[illegible]onis genus impediat, *l. 51. ff. fam. erciſc.* ne in prædonibus quidem, ex naturali æquitate, *l. 36. in fin. ff. de petit. hered.* adeò ut tacitam hypothecam habeat, qui in rei alicujus refectionem credidit, *l. 1. cum ſeq. ff. qui pot. in pign.* Non tamen probabilem in expendendo modum excedere debet, quod an factum ſit, vel non, judicis arbitrio [illegible]dem committimus. Ille namque æſtimabit circa has expenſas

quali-

qualitatem rei, an fuerit magna, an exigua, precioſa, an vilis, actusque qualitatem videbit, h. e. factum impenſarum, an fuerit veriſimile, & an probationes faciliter vel minus parari queant. Perſonam autem obſervabit, an fuerit ſpectatæ & probatæ fidei. Quam ſententiam in praxi receptam, ſe patrocinante, expertum eſſe teſtatur Eſcob. *d. tr. c. 25. n. 4.* Quando enim rationes veriſimilia continent & cauſæ expenſarum aſſignatæ, etiamſi illæ magnæ videantur, nihilominus ſtandum eſt juramento adminiſtratoris, & ejus libro credendum, absq; alia probatione, Eſcob. *c. 10. n. 64.* Menoch. *de A. I. Q. caſ. 209. n. 34.* maximè ſi proteſtatus ſit, ſe ſuas rationes coram Deo & hominibus juſtificaturum, & in illis obdormiji, cum nemo tum temporis præſumatur immemor ſuæ ſalutis æternæ, *l. fin. C. ad L. Jul. repetund. c. ſancimus 1. q. 7.* Ob quam rationam & libris mercatorum, mortuo ſcribente, absque juramento credi, quod mors non minorem fidem, quàm juramentum mereatur, & ſecundum hanc notabilem doctrinam in Camera judicatum fuiſſe, teſt. Gail. 2. *Obſ. 43. n. 6.* Q. Qua actione impenſæ repeti poſſint? Diſting. inter illum, qui rem adhuc poſſidet, & qui non. Priori caſu competit vel retentio rei, per exceptionem doli, §. *30 J. de R. D. l. 39. § 1. ff. de petit. hered. l. 33. in fin. ff. de condict. indeb. l. 14. ff. de dol. mal. except. l. 14. §. 1 ff. comm divid. l. 12 ff. de vi & vi arm.* Gail. 2. *Obſ. 12. n. 6.* facilius ſiquidem datur retentio, quàm actio, *l. 1. pr ff. de pignor l. 156. §. 1. ff. de R. I.* Zanger. *d. Except part 3. c. 13 n. 25.* vel imploratio officij judicis, *l. 38. v & idipſum ff. de petit. hered l. 11. in fin. ff. de noxal. act. l. 48 ff. de re vind.* Vel operis facti deductio ſive ablatio, *l. 37. ff. de re. vind. l. 5. C. eod.* Poſteriori vero caſu pro rei conditione alia atque alia competunt remedia. Si enim ille qui impendit, rem ex contractu quodam ſit conſecutus, ejusdem contractus actione illas repetit, veluti actione mandati, ſi ex mandato, vel ſine illo, utili negotiorum geſtorum, *l. 14. §. 1. ff. de neg. geſt. & t. t. ff. & C. eod.* quam rectè ſubſidiariam & varijs negotijs accommodatam ait Bachov. *ad Treut. D. 10. th. 1. lit. A.* Quamvis autem mandati fines diligenter ſint cuſtodiendi, §. *8. Inſt. mand. l 5 ff. eod.* non tamen illos excedit, qui id fecit, ſine quo mandatum commodè impleri non potuit, *l. 56. l. 62. ff. de Procur.* Qui enim vult conſequens,

 & velle

G. & [illegible] debebit neceſſarium antecedens. (g) [illegible] C. *de* [illegible] *l. 19 §. 4. ff. eod. l. 3. ff. de contr. & ut. l. act. tut. l.* [illegible] *Ceod.* præſertim ſi ipſe ab al[illegible] ſit mutuatus. [illegible] benigne ſuo cum detrimento facere c[illegible]e, *l.* [illegible] *aq. pl.* [illegible] & ne quidem ipſe Apoſtolus [illegible] ult nos ſic co[illegible] [illegible] nobis ſit afflictio. *2. Cor. 8. v. 13*

XI.

Ultimùm de Salario quæritur. An huic Curatori debeatur? Et ſi debetur, ut conſtanter affirmamus, (a) qua actione illud petatur? (b)

A. (a) Tam illi, cui ab initio certum eſt conſtitutum, de quo minus dubitatur, cum actus a partium conventione legem accipiat, *l. 1. §. 6. ff. depoſ.* niſi gratis [illegible]um eſſe adminiſtraturum, conſtet, licet nihilominus ad *ἀντίδωρα* teneantur, *l. 25. §. 11. ff. de pet. hæred.* quam illi, cui certum non eſt aſſignatum. Cum merces laboris comes eſſe debeat, *Nov. 82. c. 9.* & ratio naturalis dictet, ſimulac divina, dignum eſſe operarium mercede ſuâ, ideoque quemvis adminiſtratorem, qui ſolitus fuerit recipere ſalarium, pro qualitate impenſi laboris illud petere, & in calculo recipere poſſe concludit Eſcobar *d. tr. de rat. admin. c. 27. n. 30.* eò quod ad officium ſimpliciter electus, cum ſalario conſueto electus eſſe cenſeatur, ſecundum quam ſententiam ſæpè judicatum meminit *præd. loc. n. 11.* Non enim eſt veriſimile quem gratis operas locaſſe, *arg. l. 25. ff. de probat.*

B. (b) Ubi eadem *in rb. præced.* adducta diſtinctio eſt tenenda, ut illis, quibus ab initio ſalarium conſtitutum, pro varietate & diverſitate contractuum, proditæ ſint actiones. Quod ſi vero nihil pen[illegible] inter partes ſit conventum, officium judicis, quod in æquitate poſitum eſt, imploretur neceſſe eſt, ut in ſimili de ſalario Advocati reſpondet Ulp. *l. 1. §. 10 ff de var. & extraord. cognit.* Judex enim in decernendo illo conſiderabit ſervitij genus, an in rebus levibus, vel gravibus ſive oneroſis conſiſtat, inſpectâ etiam qualitate perſonæ & alijs hujusmodi circumſtantijs, conſiderando ſemper conſ[illegible]i-nem loci, ut pro modo aucti laboris, augeatur & ſalarium. Menoch.

noch *de A. I. Q. caſ.515. n. ult.* Quas actiones quaſi ſuo epilogo collegit *gloſſ. l. un. C. de Suffrag.* & ibi Sichard. & alij, quibus add. gloſſ. *l. 7. ff. mand.* Schneid. *§. fin. n. 5. & 6. Inſt. Mand.* Q. An Curatore hoc bonorum initio anni cœptæ adminiſtrationis mortuo, totius anni ſalarium heredibus ejus debeatur? Aff. *arg. l. 1. §. Divus 3. ff. de var. & extraord. cogn. l. qui operas in fin. 38. ff. locat. l. properandum 11. §. 9. C. de judic.* Geil. *1. Obſ. 44. n. 12.* And. Rauch. *p. 1. q. 25. n. 9.* Ex eâ potiſſimum ratione, quod ſc. intuitu adminiſtrationis honorarium potius quam mercedem accipiat. Dn. Carpz. *I. Forenſ. S. p. 2. conſt. 5. d. 10. n. 1. & Conſtit. 51. def. 12. n. 4.* Coronidis loco Curatori huic privilegium prælationis pro impenſis ad conſervanda debitoris bona, eorumq; æſtimationem, confectionem Inventarij, ſumptus litis &c. erogatis, tribuimus *per. l. 5. ff. qui pot. in pign. l. 26. l. 34. ff. de reb. aut. jud. poſſid. l. 1. ff. de ceſſ. bon.* Hi enim ſumptus maximam habent neceſſitatem & absque magno omnium Creditorum damno intermitti nequeunt. Quare eleganter Papinianus JCtus reſpondet, illos ſumptus, qui neceſſariò ſiunt, ſemper præcedere, *l. quod privilegium 8. ff. depoſ.* Imò etiam hoc privilegium pro impenſis in culturam agrorum factis, Dn. Carpzov. *J. Forens. p. 1. C. 28. def. 36.* frumento ſementario competit, Carpz. *d. conſt. 28. d. 37.* Et denique ſalarium Curatoris non ſecus ac merces familiæ præ alijs Creditoribus Jure Saxonico ſolvitur. Dan Moller. *ad Conſtit. Saxon. p. 1. Conſt. 28. n. ult.* ubi itam magna quâdam cauſâ judicatum teſtatur: Et ratio privilegij eſt, quod hujus ſtudio & operâ omnis ſubſtantia debitorum & ipſis, & Creditoribus ſalva conſervatur; quo nomine etiam utrisq; tenetur, *l. 2. §. ult. & l. ſeq. ff. de cur. bon. add.* Dn. Carpz. *d. Conſt. 28. def. 36. n. 5. & ſeq.* Berlich. *p. 1. Concluſ. pract. 64. n. 71. & ſeq.* Et hæc in præſentiarum de propoſitâ materiâ ſufficiant.

Pro quo

SOLI DEO TRINUNI SIT LAUS, HONOR ET GLORIA.

Hunc aliis, aliumq́ aliјs clementia J o v æ
Indefeſſa parat condecorare bonis.
Sunt, queis ingenii dotes, queis munera mentis
Curare *inſomni ſedulitate placet.*
Sunt, quos excruciat refluentium cura bonorũ,
Ut requies animo ne ſiet ulla vago.
Sunt, quos difficilis propriorum cura *fatiget,*
Et pupillorum tangat & angat onus.
Hos R a t h e r e *lubet Themidos monſtraſ-ſe coronæ,*
Hos cathedras doctas perſonuiſſe juvat.
Macte animi decus Aſtrææ, bona *terrea* cures,
Ut conſtet mentis prævaluiſſe bona.
Sic Tibi ſacra Themis bona *non terrena parabit,*
Sic poteris ſummi gemma nitere boni.

Ita eruditiſsimo Dn. Reſpondenti conterraneo & Conſalino ſuo dilectisſimo gratulabundus acclamabat

M. Hermannus Bokelman
Rintel. Schawenb.

Ad Præſtantiſsimum & Literatiſsimum Dominum Reſpondentem amicum & Commenſalem ſuum dilectiſsimum:

QUid mea muſa paras laudes explere canendo
    Ejus, qui noſtræ, dimidium eſt animæ.
Suffecere quidem dicendo maximo Achilli
    Carmina laudati deveneranda Senis.
Ænæam parili carmen ſubvexit ad aſtra
    Virgilij noſtri Principis absq; pari.
Verùm eſto licitum magnis componere parva
    Tantos exornant carmina, tanta viros.
Nos qui neſcimus verbis conjungere verba
    Carmina proferre haud noſtra decebit huic.
Quare Phæbe Pater citharam plectrumq; capeſſe
    RATHERI ad laudes ; ſin minus id placeat
Elige qui poſſit dignos conſcribere verſus
    Condigno Juveni, nosque tacere jube.
Sufficiat nobis præſenti condere laudi:
    Perge ita, ſicq; tuæ carus eris patriæ.

f. gratulab.
LEONHARD Pechman Sonderburgô Holſatus.

VUlgus ait: Juriſprudentes jure vocantur
    Prudentes, ſiquidem quærere priva ſtudet.
Sic ait imprudens, cûm nec diſcernere nôrit
    Juriſprudentes, Harpyiasq; truces,

Hi

Hi liquido leges, ut ceram; jure retorquent,
Illi jura catâ volvere mente ſolent.
Hi libræ ſimiles, quæ partem vergit ad illam,
Unde manus premit, aut pondera plura capit.
Illis cuncta placet verâ ſuſpendere lance
Jura cupita bonis, noxia ferre malis.
His neq; pupillis, viduis neq; parcere cautum,
Illi utroſq; parant lege beare ſacrâ.
Hos meus immiti cane pejus & angue RATHE-RUS
Odit, at illorum dogmata dia docet:
Aſſerit innocuos, arcet damnoſa ferentes,
Hinc Themidos capiet ſumma brabeâ Deæ.

αὐτοσχεδ.

ab

HENRICO LOHMANNO
Itzehoâ-Holſato.

F I N I S